

ДЖЕРЕЛА

1. Указ Президента України від 25 червня 2013 року № 344/2013 «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : president.gov.ua/documents/15828.html
2. *Александрова И.Ф.* Специфика, методы и средства активизации учебного процесса в системе повышения квалификации / И.Ф. Александрова. — М. : Знание, 1975. — 54 с.
3. *Березняк Є.С.* Реалізація принципу демократизації в управлінській діяльності директора школи / Є.С. Березняк. — К. : ІСДО, 1996. — 64 с.
4. *Бондарь В.И.* Повышение эффективности подготовки директора школы к управлению процессом обучения : дисс. ... д-ра пед. наук : 13.00.01 / Бондарь В.И. — К., 1986. — 271 с.
5. *Ващенко Н.М.* Управление учебным процессом в системе повышения квалификации / Н.М. Ващенко. — К. : КМИУУ, 1987. — 119 с.
6. *Горяна Л.Г.* Готовність педагогічних працівників до впровадження здоров'язбережувальних технологій серед усіх учасників навчально-виховного процесу у закладах освіти України : етико-методичні поради / Л.Г. Горяна. — К., 2013. — 64 с.
7. *Євтух М.Б.* Українська етнопедагогіка в навчально-виховному процесі як проблема вищої педагогічної освіти України / М.Б. Євтух, Т.Д. Тхоржевська // Вища і середня педагогічна освіта : наук.-метод. зб. — К. : Вища шк., 1993. — Вип. 16. — С. 45.
8. Концепція розвитку післядипломної освіти в Україні. Затверджено рішенням Міністерства освіти і науки України (протокол № 3/5-4 від 11.04.2002 р.). — К., 2002. — 12 с.
9. *Крисюк С.В.* Становлення та розвиток післядипломної освіти педагогічних кадрів в Україні (1917—1995 рр.) : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Крисюк С.В. ; Київ. ун-т ім. Т. Шевченка. — К., 1996. — 48 с.
10. *Кузьмінський А.І.* Організаційно-педагогічні основи безперервної освіти педагогічних кадрів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Кузьмінський А.І. ; Інститут педагогіки АПН України. — К., 1997. — 24 с.

УДК 378.147:004

Т.І. Носенко,

доцент кафедри інформатики Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат технічних наук, доцент;

А.Г. Панченко,

доцент кафедри державного управління та управління освітою Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат наук з державного управління;

С.М. Співак,

викладач кафедри інформатики Київського університету імені Бориса Грінченка

WEB 2.0 — СПІЛЬНИЙ ВІРТУАЛЬНИЙ ПРОСТІР ВИКЛАДАЧА І СТУДЕНТІВ

Система освіти після відновлення незалежності України пройшла досить складний і суперечливий шлях розвитку, що характеризується її модернізацією. Відтак виникла потреба зміни організації навчального процесу вищої школи, використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, що відкривають необмежені горизонти для застосування їх у педагогічній діяльності.

Сучасні освітні портали ВНЗ забезпечують доступ до інформаційно-аналітичних ресурсів з метою задоволення потреб усіх учасників освітнього процесу — абітурієнтів, студентів, аспірантів, викладачів. Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу здійснюється, як правило, через сайти кафедр, на яких викладено методичні посібники, рекомендації для проведення практич-

них, лабораторних та індивідуальних занять, рекомендована література тощо. Проте неоперативне розміщення інформації, відсутність у викладачів можливості самостійно оновлювати інформацію, недостатня орієнтованість на конкретного студента перешкоджають вирішенню повною мірою освітніх завдань відповідно до сучасних вимог щодо забезпечення навчального процесу ВНЗ. У зв'язку із цим потребує вирішення питання організації комунікації студентів та викладачів із використанням технологій Web 2.0.

В останні роки специфіку організації навчального процесу у вищій школі як чинник сталого суспільного розвитку досліджують В. Андрущенко, Л. Губерський, Я. Болюбаш, В. Бондар, І. Бех, С. Вітвицька, Н. Дем'яненко, Т. Десятов, В. Кре-

мень, В. Луговий, В. Огнев'юк, Н. Терентьєва та інші. Використання інформаційно-комунікаційних технологій навчання у вищій школі висвітлюють у наукових доробках В. Биков, Р. Гуревич, М. Жалдак, Ю. Жук, Г. Козлаков, В. Лапінський, В. Луговий, Ю. Машбиць, Н. Морзе, С. Раков, І. Роберт. Засоби і технології єдиного інформаційного освітнього простору визначають у своїх наукових роботах В. Биков, Я. Болюбаш, Ю. Жук, І. Захарова, В. Луговий, Л. Пироженко, О. Пометун, В. Шинкарук та інші. Однак проблема використання новітніх можливостей Інтернету для організації спільного віртуального простору викладача і студентів у вищій школі залишається актуальною в нинішніх умовах розвитку освіти.

Мета статті полягає у визначенні змісту та розкритті можливостей використання соціальних сервісів Web 2.0 для організації спільного віртуального простору викладача і студентів.

Від появи першого університету до масштабної університетської освіти початку ХХІ ст. організація навчального процесу ВНЗ регламентується нормативно-правовими документами в галузі вищої освіти. Національна доктрина розвитку освіти України в ХХІ ст. визначила стратегічні напрями діяльності вищої школи нового століття — вектор європейської орієнтації, формування у сучасного молодого покоління гуманістичних цінностей, високого професіоналізму тощо. Ще більший вплив на розвиток освітньої галузі України мало підписання Болонської декларації.

За даними порталу Lb.ua [1], 79,5 % молоді України користуються Інтернетом щоденно: слідкують за світовими новинами, послуговуються електронною поштою, спілкуються он-лайн. В Україні Інтернет найбільш популярний як засіб спілкування в чатах, на форумах, у соціальних мережах (56,6 %). Крім того, у 2007 р. рівень проникнення мобільного зв'язку перевищив чисельність населення України [2]. Ці фактори наразі формують віртуальний освітній простір студента, який є важливою характеристикою освітнього процесу і відображає основні етапи та закономірності роз-

витку освіти як фундаментальної характеристики суспільства.

Сучасні технології Web 2.0 пропонують велику кількість інструментів, які здатні змістовно збагатити навчальну діяльність і дають можливість студентам та викладачеві не залежати від стаціонарних робочих місць. З іншого боку, соціальні сервіси надають викладачеві засоби для організації власного віртуального простору і самовираження, викладення власних науково-методичних матеріалів, їх обговорення з однодумцями. Віртуальні освітні простори викладача і студентів органічно поєднуються через соціальні сервіси: загальні сховища закладок, сервіси для зберігання мультимедійних ресурсів, блоги, вікі, геосервіси, карти знань, соціальні пошукові системи (рис. 1).

Зокрема, викладачі Київського університету імені Бориса Грінченка разом зі студентами використовують мережевий сервіс Google-групи для об'єднання однодумців у спільний освітній простір [3]. Під керівництвом викладача студенти організують обговорення актуальних проблем з дисциплін, розміщують електронні конспекти, енциклопедичні та довідкові видання, власні комп'ютерні програми, фото, аудіо і відеоматеріали тощо (рис. 2). Соціальні мережі стають у пригоді, якщо необхідно швидко викласти інформацію або провести дистанційну консультацію зі студентами (наприклад, під час виробничої практики). Використання соціальних сервісів є доречним і для перевірки самостійної роботи студентів (групи, вікі, блоги). Викладення творчих завдань в мережі підвищує відповідальність студентів за свою роботу і обмежує в плагіаті.

Ще одним прикладом віртуальної взаємодії викладача зі студентами є використання карт знань. Карти знань досить широко використовуються у навчальній діяльності як спосіб зображення процесу загального системного мислення за допомогою схем, але найчастіше — як засіб унаочнення структури навчального курсу або встановлення взаємозв'язків між його компонентами, а також для створення, візуалізації, структуризації і класифікації різних ідей.

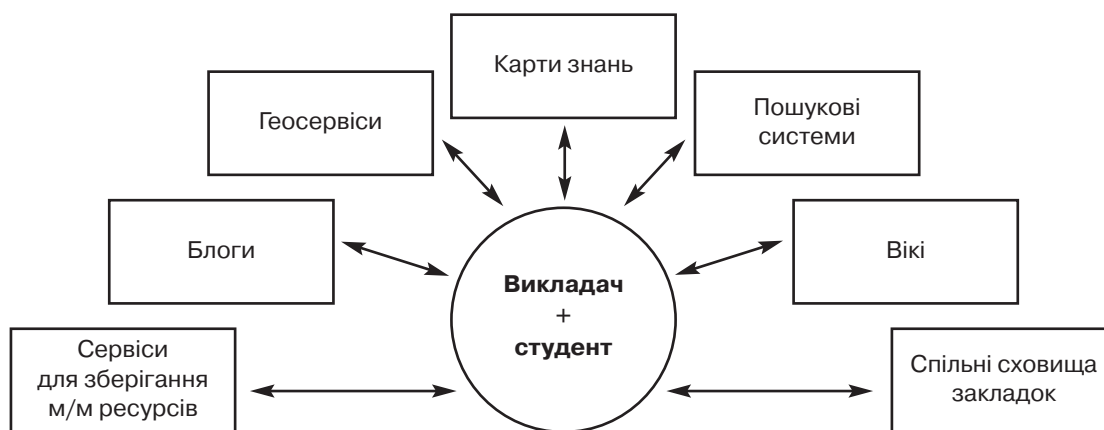

Рис. 1. Спільний віртуальний освітній простір викладача і студентів

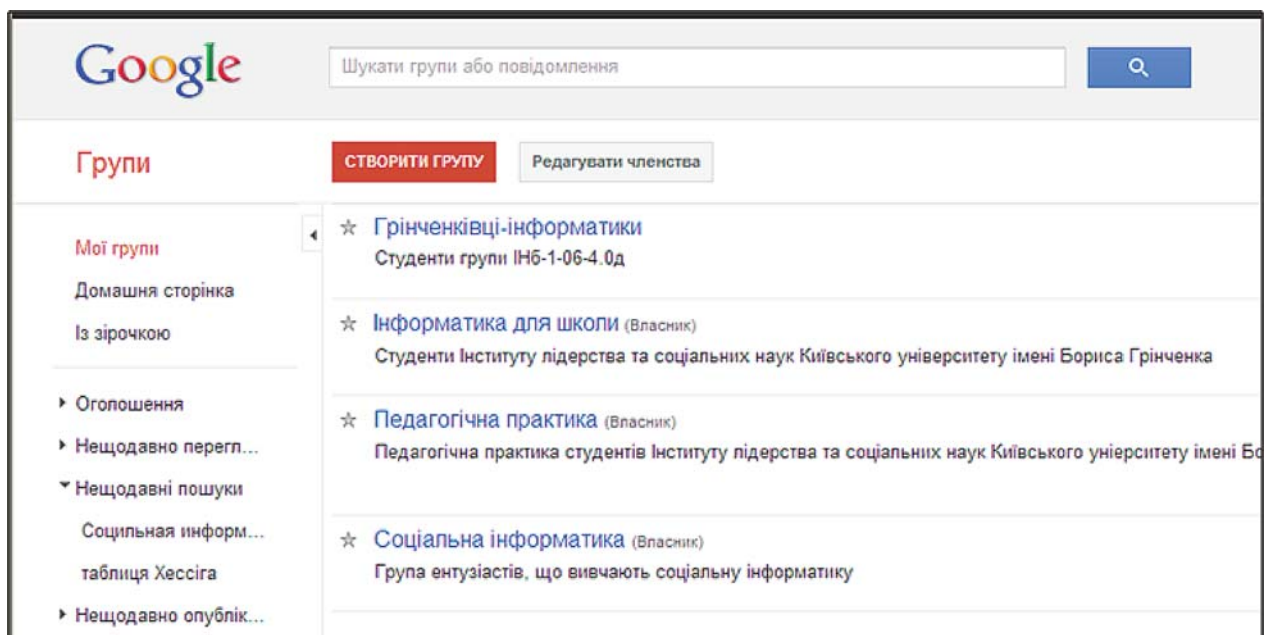

Рис. 2. Приклад спільного освітнього простору викладача і студентів, організованого за допомогою Google-групи

Досить ефективним є використання таких карт у науково-дослідній діяльності студента. При цьому викладач надає перелік тем для індивідуальних навчально-дослідних завдань не звичайним списком, а у вигляді схеми, де кожна тема буде вершиною графа. До кожної теми можуть бути додані пояснення, вказівки, зазначення терміну виконання роботи та файли з індивідуальними завданнями. Таким чином, обираючи тему, студент вже має уявлення про систему взаємозв'язків між окремими складовими навчального курсу і отримує індивідуальне завдання на опрацювання. Студент самостійно може розширювати обрану вершину графа, вказувати пункти своєї роботи, позначати етапи готовності певних її складових, показувати взаємозв'язки компонент, а після закінчення прикріпити результат своєї діяльності одним файлом. Викладач може координувати і переглядати результати діяльності студента на кожному її етапі (рис. 3).

Ще одним прикладом віртуальної взаємодії викладача зі студентами є використання у навчальному процесі блогів, для яких характерні короткі записи тимчасової значущості. У навчальній діяльності студенти і викладач можуть використовувати блоги як місце для дискусій, консультацій і отримання додаткових знань, як організацію навчання з основних або вибіркових дисциплін, а також як платформу для мережевої дослідної діяльності або дистанційного навчання тощо (рис. 4).

Використання цифрових технологій, зокрема засобів для зберігання закладок, надає можливість застосування нового способу класифікації знань. Знайти потрібну закладку в Інтернет-просторі можна за ключовими словами, або тегами, які при-

думують і вибирають самі укладачі. Наразі найбільш часто використовуваними соціальними ресурсами в даній галузі є: <http://www.bobrdobr.ru> — БобрДобр; <http://Del.icio.us> — Делішес; <http://catalogr.ru/education/> — Румарк та ін. (рис. 5). У навчальній діяльності закладки є насамперед джерелом і сховищем навчальних матеріалів. Система зберігання закладок дає змогу підписатися на певні категорії закладок (за темою, авторські тощо). Перевага даного ресурсу полягає у можливості використання досвіду інших людей, які вже стикалися з пошуком подібних об'єктів, і в обміні цим досвідом. Студенти долучаються до пошукової і дослідницької діяльності нового типу, що підвищує їхню мотивацію до навчання.

Соціальні мережеві сервіси для зберігання мультимедійних ресурсів (Flickr, Photobucket, Pannopamio, Picasa) дають змогу безкоштовно зберігати, класифікувати цифрові фотографії, аудіо- та відеозаписи, текстові файли, презентації, а також організувати обговорення ресурсів. Засоби мультимедіа є необхідною складовою будь-якого Інтернет-проекту, тому даний сервіс значно полегшує їх інтеграцію в кінцевий продукт проектною діяльністю студентів.

Отже, використання технологій Web 2.0 як спільного віртуального простору викладача і студентів допомагає у вирішенні багатьох проблем, що виникають у навчально-педагогічній діяльності. Діяльність у віртуальному просторі не є альтернативою безпосередньому спілкуванню викладача зі студентами, але може бути дієвою при дотриманні певних умов. Зокрема, необхідно організувати навчання викладачів ВНЗ роботи в Інтернет-середовищі з використанням технологій

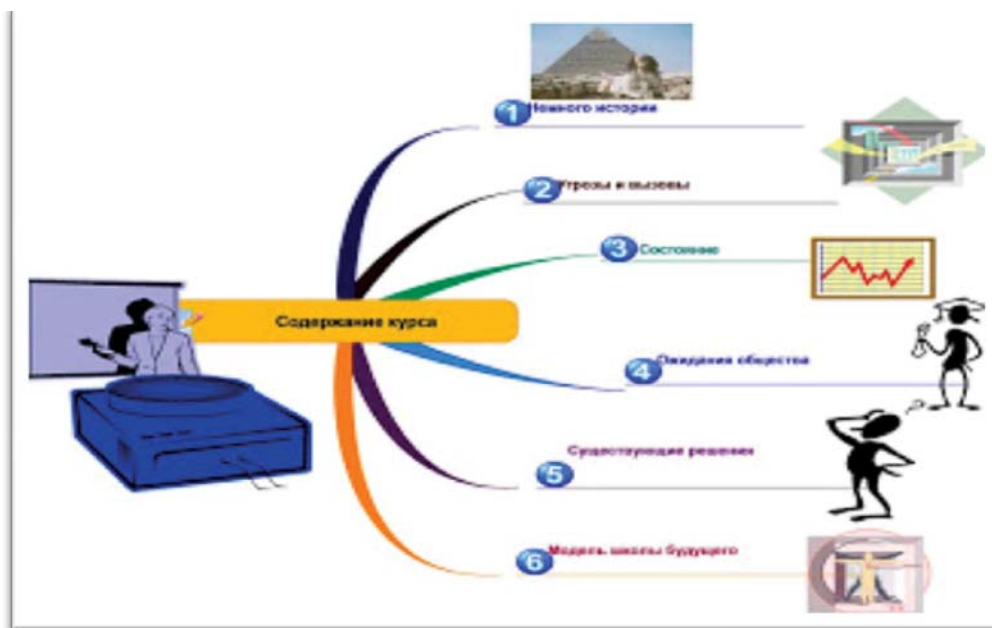

Рис. 3. Приклад віртуальної взаємодії викладача зі студентами на базі карт знань

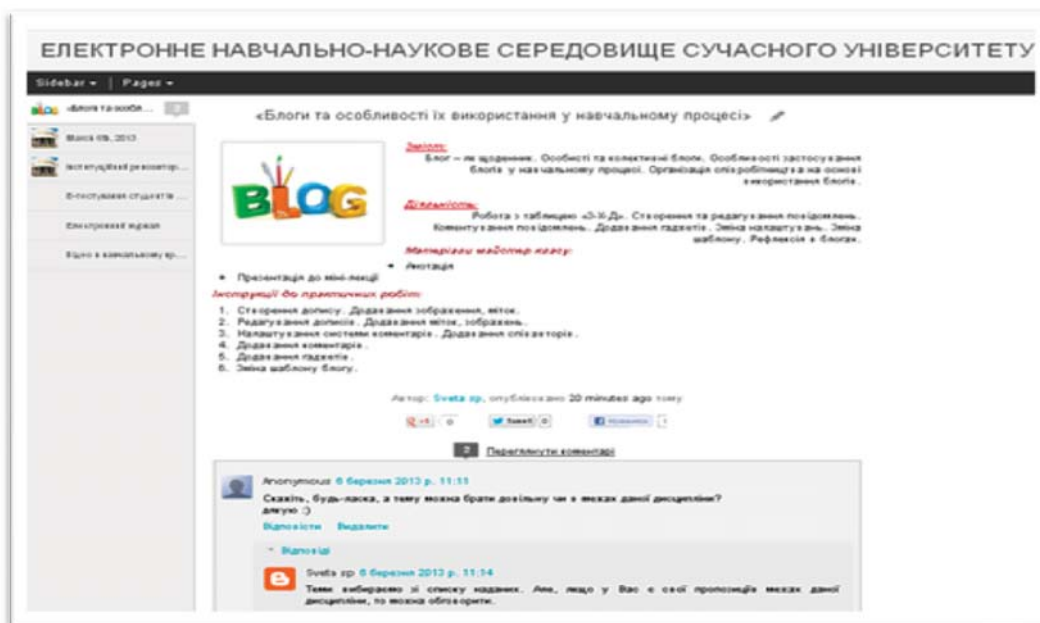

Рис. 4. Приклад взаємодії викладача і студентів у блогах

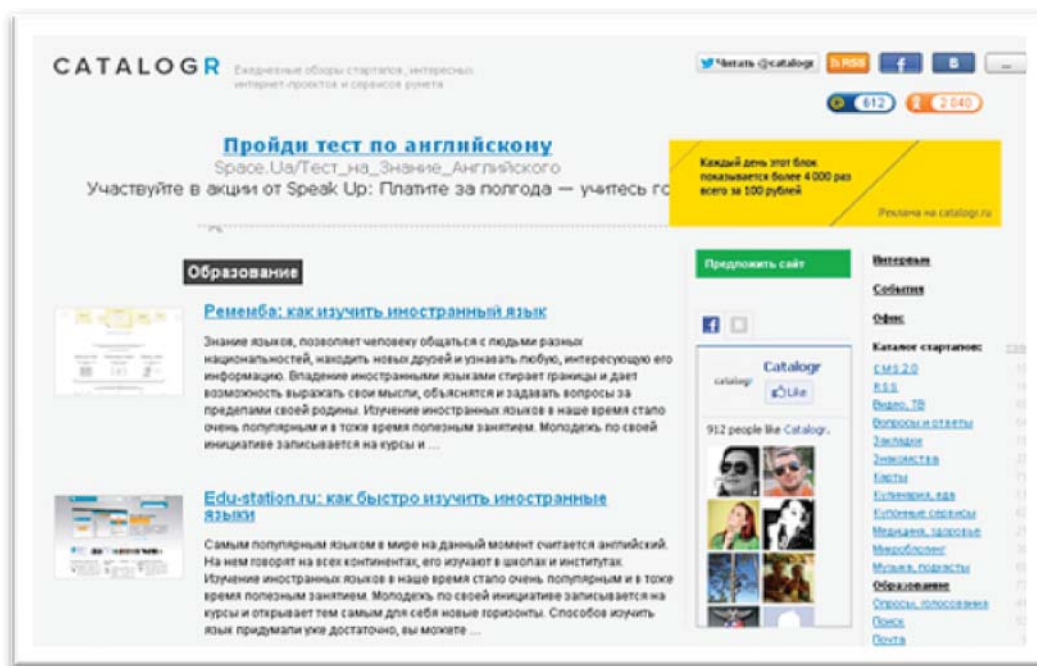

Рис. 5. Приклад системи зберігання закладок

Web 2.0, скоригувати методичні рекомендації щодо використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій у навчальній діяльності, форми звітності та критерії оцінки компетенцій студентів, функціональні обов'язки викладача та студента з урахуванням їх спільної діяльності в освітніх соціальних мережах.

Отже, технології Web 2.0 дають свободу і студентам, і викладачам суттєво розширити можливості для формування освітнього простору і застосовувати більш творчі підходи до навчання. Вважаємо, що використання цих технологій в майбутньому приведе до дуже серйозних змін в освітньому середовищі.

ДЖЕРЕЛА

1. LB.ua [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://society.lb.ua/science/2011/05/23/97656_internet-neotemlemaya_chast_zhi.html
2. Зайчук А.В. Статистичний аналіз мобільних операторів України стандарту GSM / А.В. Зайчук, О.В. Михайлюк // Економіка, менеджмент, бізнес. — 2010. — № 1. — С. 38–41.
3. Лукашевська Л.І. Самоорганізація майбутніх педагогів в Інтернеті за професійними інтересами / Л.І. Лукашевська, Т.І. Носенко // Професійна адаптація молодого вчителя в умовах змін ціннісної парадигми суспільства : матер. Всеукр. наук.-практ. конф., лютий 2010 / [Київ. ун-т ім. Б. Грінченка]. — К., 2010. — С. 54.

Рецензент: Терентьєва Н.О., кандидат педагогічних наук, доцент.